

MALOVÁNÍ AKVARELEM A VODOVKAMI

NAUČTE SE MALOVAT ZA 30 DNÍ!

Jenna Raineyová

Malování akvarelem a vodovkami

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Jenna Raineyová

Malování akvarelem a vodovkami – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MALOVÁNÍ AKVARELEM A VODOVKAMI

Copyright © 2017 by Jenna Rainey

All rights reserved.

This translation published by arrangement with Watson-Guptill Publications,
an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC

Translation © Eva Kadlecová Pourová, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-264-3893-9

ISBN e-knihy 978-80-264-4027-7 (1. zveřejnění, 2021) (ePDF)

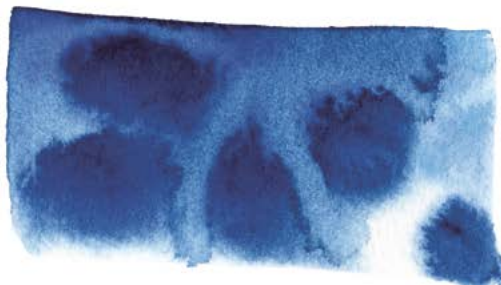
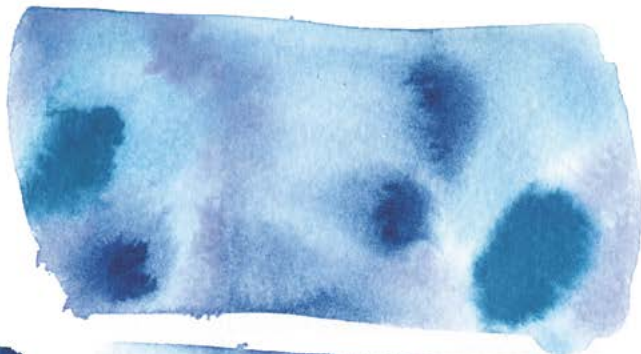
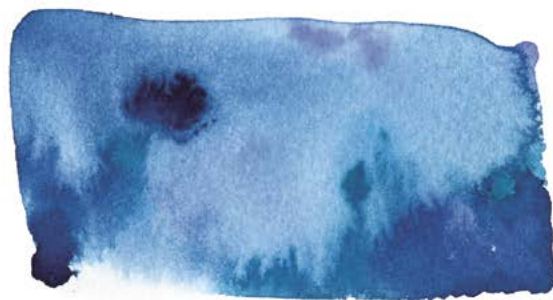
MALOVÁNÍ AKVARELEM A VODOVKAMI

NAUČTE SE MALOVAT ZA 30 DNÍ!

Jenna Raineyová

 CPRESS

OBSAH

7 ÚVOD

Část první

TECHNIKA 23

- 24 DEN 1 TAHY ŠTĚTCEM
- 30 DEN 2 KŘIVKY A KRUHY
- 38 DEN 3 ROVNÉ LINKY A TROJÚHELNÍKY
- 44 DEN 4 ROZVRŽENÍ
- 50 DEN 5 SLOŽENÉ TAHY ŠTĚTCEM
- 56 DEN 6 KOMPLEXNÍ KŘIVKY

Část druhá

TVARY, PERSPEKTIVA A SVĚTLO 61

- 62 DEN 7 VRSTVENÍ OD SVĚTLÉHO
K TMAVÉMU
- 68 DEN 8 POZADÍ A POPŘEDÍ
- 72 DEN 9 VZOR
- 78 DEN 10 ZDROJ SVĚTLA A STÍNOVÁNÍ
- 82 DEN 11 PROLÍNÁNÍ ODLIŠNÝCH ODSŤÍNŮ
- 88 DEN 12 VRŽENÝ STÍN

Část třetí

KOMPLEXNÍ TVARY 95

- 96 DEN 13 ÚHLY A SKLADY
- 102 DEN 14 MALOVÁNÍ PO ČÁSTECH
- 108 DEN 15 DOPLŇKOVÉ BARVY
- 112 DEN 16 JEMNÉ LINKY

- 116 DEN 17 ZVÝRAZNĚNÍ, STŘEDNÍ TÓNY
A STÍNY

- 124 DEN 18 VÝRAZ

Část čtvrtá

VALÉR, OBJEM A HLOUBKA 131

- 132 DEN 19 POHYB
- 138 DEN 20 VALÉRY
- 144 DEN 21 OBJEKT V KRAJINĚ
- 152 DEN 22 VZDUŠNÁ PERSPEKTIVA
- 160 DEN 23 VALÉR ŠEDÉ STUPNICE
- 166 DEN 24 OBJEM

Část pátá

NANÁŠENÍ 177

- 178 DEN 25 ŠIROKOUHLÁ KRAJINKA: POUŠŤ
- 186 DEN 26 ŠIROKOUHLÁ KRAJINKA: DŽUNGLE
- 192 DEN 27 ZÁVĚREČNÝ OBRAZ POUŠTĚ:
PRVNÍ ČÁST
- 198 DEN 28 ZÁVĚREČNÝ OBRAZ POUŠTĚ:
DRUHÁ ČÁST
- 204 DEN 29 ZÁVĚREČNÝ OBRAZ DŽUNGLE:
PRVNÍ ČÁST
- 212 DEN 30 ZÁVĚREČNÝ OBRAZ DŽUNGLE:
DRUHÁ ČÁST
- 216 DEN 31 A DÁL

218 PODĚKOVÁNÍ

219 O AUTORCE

Úvod

Ach, akvarel. Jeho úchvatná zářivost v nás vyvolává pocit čisté radosti. Akvarel je nezkrotný a ovládnutelný zároveň. Je to vizuální médium, které se pohybuje s lehkostí, exploduje a vlévá se do okolních tahů a vytváří strukturu a hloubku, jakou nenajdeme u žádného jiného média.

Znáte ten pocit, když jste zamilovaní a nechcete se ani na krok vzdálit od milované bytosti? Přesně tak jsem to já měla s akvarelem. Ano, vím, zní to poněkud přehnaně. Nicméně je to pravda. Byla jsem akvarelem úplně posedlá. Když jsem zrovna nemalovala, o malování jsem alespoň přemýšlela. Do akvarelu jsem se zkrátka zamilovala a začala jsem ho studovat. Hodiny a hodiny jsem zkoumala a objevovala veškeré jeho zákonitosti.

Moje maminka i obě mé babičky byly malířky, malovaly akrylovými barvami. A přestože jsem i já sama zkoušela několikrát malovat, považovala jsem svůj výkon přinejlepším za průměrný. Na základní škole jsem si samozřejmě hrála s vodovkami. Když jsem se však začala profesně zabývat kaligrafií a designem, dostaly se mi do rukou ty správné pomůcky pro akvarelovou malbu. A v tom okamžiku se ve mně něco změnilo. S vhodným materiálem mě malování tak bavilo, že jsem se chtěla naučit víc.

Toto pobláznění se brzy stalo důležitou součástí mé kariéry v oblasti umění a designu. Mohla jsem pracovat pro klienty z celého světa a akvarel jsem používala při vytváření ilustrací pro velké obchodní značky nebo při výrobě

originálních papírnických potřeb, jako např. blahopřání či pozvánek na luxusní svatební obřady a podobné události. Během uplynulých let jsem také měla možnost cestovat a zasvětit do tajů akvarelu tisíce studentů. Na základě těchto zkušeností jsem se naučila, jak nejlépe komunikovat se začínajícími a mírně pokročilými studenty a jak rozebrat složité motivy na jednodušší prvky, které budou snáze pochopitelné. Ráda s vámi budu sdílet veškeré své znalosti, které jsem si osvojila poměrně tvrdou metodou – na základě vlastní praxe a omylů. Zjistila jsem, že u malování akvarelem je velice důležité umět se poučit z neúspěšných pokusů a neustále rozvíjet svou motorickou paměť a techniku.

Zpočátku jsem si dávala výzvy a pokoušela se ztvárnit předlohy složitější, než na jaké jsem si ve skutečnosti troufala. Své znalosti základního skicování a stínování jsem se snažila uplatnit i u komplikovanějších motivů. Můj vztah k akvarelu se postupně vyvíjel a já jsem přijímala všechny stupně, na nichž jsem se v daném okamžiku nacházela – nenechávala jsem se odradit výsledkem, ale naopak jsem se učila užívat si celý proces. Zároveň jsem se snažila lépe pochopit, proč se akvarel chová určitým způsobem a jak ho ovládnout.

Jelikož jsem akvarel studovala jako samouk, mohla jsem porušovat zavedená pravidla a učit se z vlastních chyb a omylů. Tuto knihu jsem napsala proto, abych vám pomohla dělat totéž (a snad abych vám umožnila vyhnout se některým těžkostem, kterými jsem si sama musela projít). Tady je má rada do začátku: Dovolte si pouštět se do výzev. Malujte jinak, než jak se domníváte, že byste malovat měli, a ptejte se sami sebe, co vás na malování baví. Je to stejné jako s jakoukoliv jinou činností – chcete-li se v malbě akvarelovými barvami zlepšit, bude to od vás vyžadovat úsilí, nasazení, procvičování a především trpělivost. Trpělivost se sebou samými, abyste byli schopní podívat se na předlohu novými očima – očima umělce. Ale nejprve si musíte dovolit začít zlehka a postupně se posouvat dál, přidávat detaily a pouštět se do složitějších věcí. Pokud byste se rovnou pustili do detailní malby květiny či tukana, aniž byste předtím trénovali techniku práce se štětcem, výsledek vaší snahy by pro vás byl pravděpodobně zklamáním. Než se vrhnete na formu a strukturu, musíte si nejprve osvojit základní dovednosti.

Na stránkách této knihy budeme společně rozvíjet motorickou (neboli pohybovou) paměť a cvičit své oči k tomu, aby byly schopné najít v každém motivu základní tvary a křivky. Nezáleží na tom, jak složitý či detailní se daný motiv jeví navenek. Cokoliv, co se rozhodnete namalovat či nakreslit, je možné rozložit na velmi jednoduché tvary, například kruhy či ovály. Správnou techniku práce se štětcem i techniku malby začneme rozvíjet právě trénováním těchto základních tvarů. Také budeme svoje oči cvičit, aby byly schopné najít jednotlicí

paletu barev, a budeme se učit i pravidla výtvarné kompozice. V průběhu třiceti dní, které spolu strávíme, se postupně naučíme popsat a vytvořit složitější tvary a rozvíjet dále základy, které si osvojíme. Budeme vytrvale budovat sebedůvěru v naše malířské schopnosti. Klíčovým bodem celého procesu je vědět, kde a jak začít s jakýmkoliv námětem. A právě s tím vám pomůže tato kniha.

Doufám, že si nové znalosti, které během těchto třiceti dní o akvarelu získáte, zamilujete a že vás náš společný čas bude inspirovat k tomu, abyste malovali s větším porozuměním a abyste zároveň více ocenili sebe samé jakožto kreativní tvůrce. Jakmile si osvojíte pevné základy, budete moci rozvíjet svůj vlastní osobitý styl. Prosím, přijímejte každý krok celého procesu, dokonce i ty méně zdařilé pokusy, a vnímejte je jako příležitost k růstu. Akvarel může být nepředvídatelný, ale zároveň i neuvěřitelně zvládnutelný. Pokud se rozhodnete přijmout výzvu #akvarelnakazdýden, jsem si jistá, že budete sami překvapeni kreativitou, která ve vás přirozeně dříme. Někdy jen stačí podívat se na věci z nového úhlu. S touto knihou se vydáváte na novou cestu a já bych velice ráda viděla některé z vašich nejoblíbenějších obrázků, které se vám během ní podaří vytvořit. Pokud jste na sociálních sítích, sdílejte prosím svá vlastní díla pod hashtagem #everydaywatercolor. Moc ráda budu svědkem přeměny, ke které u vás během každodenního malování dojde.

Pojďme tedy na to a naučme se základy!

DOPORUČENÉ POMŮCKY A POTŘEBY

Když jsem před mnoha lety zkoušela malovat vodovými barvami úplně poprvé, byla jsem – hádám – někde v mateřské školce. Paní učitelka nám dala levné paletky s vodovkami, které připomínaly staré, zaprášené oční stíny. Používali jsme štětce s hrubými štětinami, které byly v plastové rukojeti uchycené tak pevně, že trčely do všech možných směrů. Malovali jsme na papír, který paní učitelka nejspíš vytáhla přímo z tiskárny. Umělecká díla, která jsme toho dne vytvořili, pak naši pyšní rodiče vyvěsili na ledničku a ohodnotili je několika láskyplnými slůvky. Zanedlouho pak místo nich vystavili výkresy, které jsme namalovali prstovými barvami nebo voskovkami.

Mé pozdější zkušenosti s akvarelovými pomůckami už byly zcela odlišné. Jakmile objevíte ty správné nástroje a získáte praxi, uvědomíte si, že malujete a nemůžete přestat. Opravdu! Věřte mi – malování vám změní život. Velice ráda vám představím seznam svých nejoblíbenějších pomůcek a zároveň vám prozradím, proč mohou mít na vaši tvorbu tak zásadní vliv.

PIGMENTY

Akvarelová barva je směsí jemně mletého pigmentu a arabské gumy. Arabská guma je ve vodě rozpustné pojidlo, takže pokud ji do tuby či pánvičky přidáte víc, můžete vzniklé barvy prodávat levněji. Nicméně degradujete tím čistotu, průhlednost a světlostalost daného pigmentu. Zjistila jsem, že barvy používané ve školách, které obsahují pojiva více, jsou méně výrazné, zatímco kvalitní profesionální barvy jsou průhlednější, stálejší a obsahují více pigmentu. Až uvidíte, jaký vliv má výběr vhodných barev na vaše výsledné dílo, budete mít opravdu radost. Jsem přesvědčená, že je vždy lepší investovat hned na začátku do profesionálních akvarelových barev. Navíc zjistíte, že profesionální barvy se vám nezakalí tak snadno jako barvy školní, a věřte mi, že zakalené barvy jsou pro malíře akvarelu prokletí (více o tomto tématu později).

Moje paleta obsahuje překrásný výběr profesionálních akvarelových barev firmy Winsor&Newton, mezi nimiž najdete například tyto:

Slonová čern, ultrafialová violeť, pruská modř, kobaltová modř, ftalocyaninová tyrkysová, winsorská zelená, sap zelená (šřavní zeleň), olivově zelená

Tmavá citrónová žluť, žlutý okr, Scarlet Lake, Opera Rose, oranžové kadmium, winsorská oranžová (červený odstín), umbra pálená

Každý malíř má na své paletě jiný počet barev. Někteří preferují menší výběr, jiní naopak mnohem větší. Vše závisí pouze na tom, jakým způsobem, kdo barvy míchá a jak si do své palety přidává další odstíny. Pokud budete například míchat zelenou barvu, výsledný odstín se bude značně lišit podle toho, zda použijete pruskou modř a tmavě citrónovou žlutou, nebo zda k tmavě citrónově žluté přidáte ftalocyaninovou azurovou. Doporučuji vám zajít si do obchodu s výtvarnými potřebami, tuby s barvami si prohlédnout a několik různých druhů si vyzkoušet. Pokud si koupíte značku Winsor&Newton, hodnota pigmentu je udávána číslem 1 až 4. Čím vyšší číslo, tím vyšší hodnota pigmentu (a vyšší cena). Pokud se v názvu určité barvy objevuje slovo „odstín/hue“ – např. „citrónově žlutý odstín/Lemon Yellow Hue“ místo „tmavě citrónově žlutá“ –, znamená to, že výrobce smíchal dohromady dva nebo více levnějších pigmentů, aby napodobil odstín jiného, specifického pigmentu, aniž by tento konkrétní pigment musel použít. Výsledná barva je sice levnější, ale zároveň je i do určité míry zakalená. A už jsme si říkali, že takové barvy rozhodně používat nechceme...

Poznámka: Možná jste si všimli, že na své paletě nemám bílou barvu. Raději své barvy zesvětluji tak, že na štětec naberu víc vody. Proto mám při malování po ruce vždy dva kelímky s vodou – v prvním nejprve štětec pořádně vymyji a zbavím všech barev a do druhého kelímku s čistou vodou štětec namočím předtím, než použiji další barvu. V další části si o tom povíme více.

PAPÍR

Akvarelový papír je k dostání ve třech různých variantách: lisovaný za tepla, lisovaný za studena a drsný. Papír lisovaný za tepla má hladký povrch a nemá příliš velké zdrsnění – tedy hrbolatost a texturu typickou pro drsnější typy papíru. Já osobně tento druh na akvarel příliš nepoužívám, protože při schnutí často nedrží vodu a pigment na místě. Mám raději papír lisovaný za studena, protože má příjemně drsnou texturu, která jednotlivé tahy štětcem ideálně vsakuje a nanesenou barvu drží na místě. Zároveň není zdrsňený příliš, což bývá problém u třetího, drsného typu papíru, na který se velice obtížně nanášejí jemné tahy štětcem. Rozdílné schnutí barev na papíru lisovaném za studena a na papíru lisovaném za tepla bude mít zásadní vliv na vaše dílo.

Dalším důležitým parametrem akvarelového papíru je jeho tloušťka, vyjadřovaná vahou papíru. Udává se buď v gramech na metr čtvereční (g/m^2), nebo v librách na stoh 500 archů papíru (lb). Podle mého názoru je jakýkoliv papír s gramáží nižší než $300 \text{ g}/\text{m}^2$ (140 lb) příliš lehký, protože jakmile malba zaschne, zvlní se. Nemusíte používat papír silnější než $300 \text{ g}/\text{m}^2$, ale možná zjistíte, že vám vyhovuje jeho vyšší savost. Moje dvě nejoblíbenější značky

akvarelového papíru jsou bloky Fabriano a také Stonehenge Aqua od Legion Paper, 100% bavlna, 300 g/m², „extra white“. Papíry v bloku mají oproti jednotlivým archům tu výhodu, že jsou již dopředu napnuté. Pokud je totiž papír tenčí než 300 g/m² a není napnutý, je téměř jisté, že se po nanesení vody a pigmentu zvlní a zkroutí. Jelikož papíry v bloku jsou lepené na všech čtyřech stranách, mohou svůj obraz nechat v bloku až do okamžiku, než uschne, a papír tak zůstane krásně rovný. Jestliže tedy používáte blok, počkejte, až barva zaschne, a poté pomocí pravítka či malířské špachtle dokončený obrázek opatrně oddělte od ostatních archů. Tyto nástroje pomohou zabránit nechtěnému poničení, až se budete snažit svůj obraz odtrhnout. Pokud máte pouze jednotlivé archy, doporučuji vám přilepit papír na všech čtyřech stranách papírovou lepicí páskou k podložce, čímž napodobíte jeho uchycení v bloku.

ŠTĚTCE

Co se týče pomůcek, nejzásadnější pro mě bylo, když jsem změnila typ štětců, které používám. Velice dlouho jsem malovala štětci s hrubšími štětinami (např. z kozí či velbloudí srsti, případně směs obojího), avšak jakmile tyto štětce nasáknou vodu, plácají se po papíře jako mokré mop po podlaze. U akvarelu je však zcela nezbytné, aby si štětec udržel tvar a flexibilitu i poté, co se namočí.

Potřebujete štětec, který se po nabrání vody a pigmentu snadno zdvihá a odskakuje mezi jednotlivými tahy. Nejlepší akvarelové štětce jsou ze sobolí srsti, přičemž tím nejvyhledávanějším typem je štětec se sobolím vlasem Kolinsky. Jelikož tyto štětce drží skvěle pigment, a navíc jsou velmi flexibilní, jsou poměrně drahé. Pokud je pro vás cena Kolinského příliš vysoká, další skvělou volbou,

navíc finančně přívětivější, jsou štetce Princeton ze syntetických sobolích chlupů. I tyto štetce drží pigment velice dobře a flexibilita je také dostačující.

Já osobně používám následující velikosti a typy štětců:

Kulatý velikosti 2 / Kulatý velikosti 6 / Kulatý velikosti 16

Používám pouze kulaté štětce, protože jsou univerzální a využitelné jako 2v1. Jsou tak ideální pomůckou pro práci, kterou dělám. Většinou maluji rychle, neustále přecházím mezi širšími tahy a jemnými detaily, a právě kulaté štětce mi umožňují obojí, aniž bych musela mezi jednotlivými tahy štětce měnit. Jak se budete postupně rozvíjet a zlepšovat, možná časem zjistíte, že vašemu stylu malby vyhovují lépe štětce filbert (se zakulaceným koncem) nebo štětce ploché apod. Určitě vyzkoušejte i další potřeby a pomůcky a uvidíte, co se vám osvědčí nejlépe.

DALŠÍ DOPORUČENÉ POMŮCKY

Vždy když maluji nějaký propracovanější a detailnější námět, vezmu nejprve do ruky grafitovou tužku tvrdosti HB a načrtnu si jemnou skicu. Umělecké neboli

grafitové tužky se označují podle tvrdosti tuhy (H – tvrdá, B – měkká), což má vliv na to, jaké stínování či jakou linku budete s danou tužkou moci vytvořit. Já používám pro skicování při akvarelu nejraději tuhu HB, protože pokud na ni tlačím tak, jak je mi přirozené, kreslím jemnější linky. K mým nejoblíbenějším pomůckám pro skicování patří mikrotužka Staedtler tvrdosti HB. Vždy mám také po ruce gumu, papírové utěrky, a jak už jsem zmínila, dva kalíšky s vodou. V prvním kalíšku štětec vymývám od barvy, ve druhém ho pak namáčím do čisté vody, než na něj naberu další barvu. Používám cestovní paletu, která obsahuje dvacet osm malých kalíšků na pigment. Do každé jamky na paletě vytlačím zhruba třetinu 14ml tuby vlhké barvy a nechám zaschnout přes noc. Tímto způsobem se snažím neplýtvat barvou. Jelikož používám opravdový pigment, plýtvat s ním vážně nechci. V momentě, kdy štětcem nabíráte mokrou, lepkavou barvu přímo z tuby, velice snadno naberete zbytečně mnoho. Navíc v případě akvarelu dokáže skutečné divy i jen malé množství pigmentu.

TEORIE BAREV

Základní informace ohledně pomůcek, které používám, už tedy máte a nyní si probereme další důležité téma, které vám pomůže akvarelu porozumět (a vlastně také všem dalším médiím, v nichž se jedná o barvy) – teorii barev.

Ať už maluji, nebo se zabývám designem, při obojím hrají barvy obrovskou roli. Zvolená barva může být buď neuvěřitelně podmanivá a působivá, nebo může naopak vyvolávat pocit disharmonie a zmatku. Lidský mozek vnímá velice silně jednotu a harmonii, takže pokud jsou barvy na vašem papíře klidné a evokují právě tyto pocity, oči diváka váš výběr odstínů rozhodně ocení. Nyní vám nastíním naprosté základy teorie barev a pomocí barevného kruhu vám vysvětlím, jak barvy vznikají a jak fungují dohromady.

Primární (základní) barvy: červená, modrá a žlutá

Tyto tři barvy nemohou být vytvořeny použitím či smícháním jiných barev. Pokud tyto tři barvy smícháte ve stejném poměru, získáte černou. Všechny další barvy jsou odvozené od kombinace primárních barev.

Sekundární barvy: oranžová, zelená a fialová

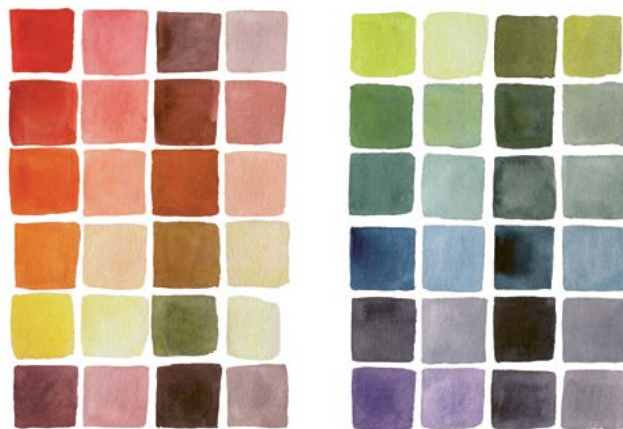
Tyto barvy vzniknou smícháním stejného dílu dvou primárních barev. Z červené a žluté vznikne oranžová, z modré a žluté vznikne zelená, z modré a červené vznikne fialová.

Terciární barvy: žlutooranžová, červenooranžová, žlutozelená, modrozelená, modrofialová, červenofialová

Tyto barvy vzniknou smícháním sousedící primární a sekundární barvy, proto se název výsledné barvy skládá z názvů původních barev.

Každá z těchto barev má čtyři hlavní charakteristiky:

- **Odstín** (první sloupeček): Dvanáct nejčistších forem barvy, které najdeme na barevném kruhu terciárních barev. Jsou to barvy bez desaturace či zesvětlení.
- **Tón** (druhý sloupeček): Vznikne přidáním šedé k barevnému odstínu. Tón je jemnější verzí určitého odstínu.
- **Saturace (sytytost)/desaturace či stín** (třetí sloupeček): Udává intenzitu barvy. Pokud se změní valér barvy, sytost se sníží a barva je méně jasná, zářivá. Přidání černé sytost barvy snižuje, případně vytváří stín.
- **Valér** (čtvrtý sloupeček): Označuje světlost či tmavost barvy. Čím více vody k pigmentu přidáte, tím světlejší a průsvitnější odstín získáte. A naopak čím bude vody méně, a na štětec tedy naberete hustší, méně zředěný pigment, tím tmavší a sytější bude výsledná barva.

Než budeme pokračovat dál, dám vám užitečný tip, který vám pomůže rozpoznat valér barvy. Na dalších stránkách knihy budu poměrně často zmiňovat pojmy jako zvýraznění, střední tóny a stíny. Než se k nim dostaneme, přečtěte si prosím následující informace, budou se vám hodit.

STUPNICE SVĚTLOSTI/VALÉRU

Zatímco zvýraznění bude při našem tvoření nejsvětlejší verzí určité barvy a stín naopak tou nejtmaší, mezi těmito dvěma stupni se nachází široká paleta dalších variant, které vám mohou při malování pomoci lépe znázornit tvar a rozměr. Vytvořte si svou vlastní stupnici valéru, kterou budete na naší společné cestě používat jako pomůcku. Podívejte se na následující stupnici, kterou zde uvádím jako příklad:

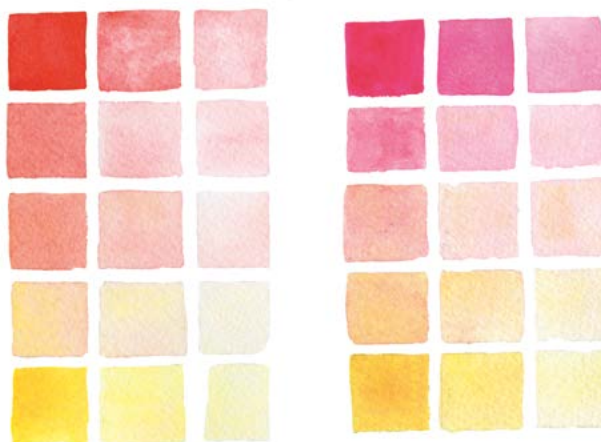

Úplně vlevo, pod číslem 9, vidíte odstín slonová čern značky Winsor&Newton v nejvyšší intenzitě. U každé další skvrny pigment o trochu zesvětlíte, a to tak, že přidáte malé množství vody. Takto se dostanete až k číslu 1 úplně vpravo – což je čistý bílý papír. Kartičku se stupnicí valéru si můžete vytvořit i sami. Naneste barvy, proužek papíru odstříhnete, a máte praktického průvodce pro určování valéru barev na fotografiích či v reálném světě. Až budete potřebovat rozluštit valér určitého objektu (ať už skutečného, nebo na fotografii), který budete malovat, stačí, když u něj tuto kartičku přidržíte.

Dobré porozumění teorii barev zvýší vaši schopnost zvolit kombinaci barev, které k sobě ladí. Společně s tím, jak se bude zlepšovat vaše povědomí o barevné harmonii a významu jednotlivých kombinací, bude se vám dařit vytvářet okouzlující a působivá díla. U každého obrazu je důležité vyvážit míru jednoty a stimulace, které pomocí barev a kompozice vyvoláme. Nyní se pojďme podívat na několik možností uspořádání barev a na pár příkladů harmonických palet. Poslouží nám jako vodítko na naší společné cestě, na kterou se budeme každý den vydávat.

Monochromatická paleta barev: Jeden odstín a jeho variace valéru/intenzity/teploty.

Analogická paleta barev: Jakékoliv tři nebo čtyři odstíny, které leží na barevném kruhu vedle sebe.

Na těchto vzornících si předvedeme škálu barev. Začneme nahoře dvěma základními barvami (v případě růžového vzorníku začneme odstíny Winsor&Newton Opera Rose a žlutou) a směrem dolů budeme postupně přidávat malé množství tmavě citrónově žluté k odstínům Scarlet Lake nebo Opera Rose. Uvidíme jemnou změnu odstínu od jedné čisté barvy ke druhé: na levé mřížce změnu od červené ke žluté, na pravé mřížce od růžové ke žluté. Jednotlivé sloupečky pak znázorňují změnu valéru jednotlivých barev (postupujeme zleva doprava), která je způsobena postupným přidáváním vody.

Komplementární/doplňkové barvy: Jakékoliv dva odstíny, které leží na barevném kruhu naproti sobě.

Komplementární barvy nabízejí nejvyšší možný kontrast a jsou-li použity nevhodným způsobem, mohou v divákovi vyvolávat poměrně velké napětí. Chcete-li dosáhnout harmoničtějšího a jemnějšího efektu, zkuste podobnou paletu barev, jako vidíte na příkladu níže. Zde jsou komplementární barvy zastoupeny modrou a oranžovou. Všimněte si škály modrých odstínů s jemnějším valérem, které pomáhají vytvořit rovnováhu a jsou pro oči příjemnější. Žlutá se do této palety hodí také skvěle – je možné ji smíchat jak s modrou, tak i s oranžovou, a je tedy do jisté míry pro tyto dva opačné, kontrastní odstíny vhodným pojítkem.

Rozdělené komplementární barvy: Jakýkoliv základní, sekundární nebo terciární odstín společně se dvěma odstíny, které na barevném kruhu sousedí po obou stranách s jeho komplementem – například červená a další dva odstíny sousedící z obou stran s komplementární zelenou: žlutozelená a modrozelená.

Podobně jako předchozí modro-oranžový vzorník, i tato paletka obsahuje smíšené barvy, které pomáhají zjemnit a propojit kontrastnější barvy. Paletka s rozdělenými komplementárními barvami sice není tak kontrastní jako čistě komplementární barvy, ale i tak může vyvolávat neklid či nepříjemný pocit. V ukázce níže se na levém konci nachází fialová, která obsahuje nádech modré, čímž dochází k propojení s modrozeleným odstínem na druhém konci vzorníku.

KOMPOZICE

S hlavními principy teorie barev už jsme se seznámili, a i když je to velice obsáhlé téma, alespoň základy tedy znáte. Nyní se podíváme na to, jak ještě lépe dosáhnout vyváženosti a harmonie – představíme si základní pravidla kompozice.

Tip č. 1: Pravidlo třetin

Každý obraz se musí snažit navést oči diváka do svého ústředního bodu. A právě proto je dobré znát pravidlo třetin. Představte si, že vezmete do ruky pravítko a tužku a narýsujete linky, jimiž papír rozdělíte na třetiny, a to jak vodorovně, tak svisle. Pohledy těch, kteří se na obraz podívají, byste měli přitáhnout k jednomu či několika ze čtyř výsledných průsečíků. Tam leží váš ústřední bod, který bude tvořen výraznou barvou, neobvyklou barevnou kombinací, linií horizontu a podobně. Popřemýšlejte, jaké prvky by mohly představovat ohnisko či střežející část vašeho obrazu, a dejte si pozor, abyste je umístili na tyto průsečíkové body. Navíc by jich měl být ideálně lichý počet. Proč, to vám vysvětlím v následujícím odstavci.

Tip č. 2: Počet prvků

Představte si obraz, který se chystáte vytvořit, a zamyslete se nad tím, jaké použijete barvy a jaký bude jejich valér. Až budete plánovat, jaké prvky zahrnete, určité pamatujte na to, že je potřeba seskupit je do lichých počtů. Pokud totiž jednotlivé prvky uspořádáte do skupinek po sudých počtech, oko diváka si je začne spojovat do dvojic. To evokuje dojem statična, a jakmile si oko pospojuje všechny dvojice, bude marně pátrat po dalším podnětu. Vy však naopak potřebujete, aby se oko diváka pohybovalo dál, aby klouzalo od jednoho pozoruhodného prvku či barvy k dalšímu. Lichý počet vám pomůže vyvolat ve vašem díle zdání pohybu, zatímco symetrie a páry budou působit nehybně a strnule.

Tip č. 3: Převaha teplých či studených tónů

Pokud do barevné palety určitého obrazu zahrnete jak studené, tak i teplé barvy, dbejte na to, aby jeden typ – ať už to budou odstíny studené, či teplé – vždy převažoval, neměly by být zastoupené rovnocenně. Nejste-li si jistí, jak zvolit paletu barev, která bude působit harmonicky, podívejte se na stranu 17–18 (harmonie barev), kde najdete zajímavé rady.

Neustále mějte na mysli jak harmonii barev, tak i tipy a triky, které vám pomohou s kompozicí. Bude-li kompozice dokonalá, ale barvy nebudou ladit, diváka výsledný obraz nezaujme.

MALÍŘSKÁ TECHNIKA

U akvarelu existují dva rozdílné způsoby nanášení barvy: mokrý na mokrý a mokrý na suchý. Je důležité znát rozdíl mezi těmito dvěma technikami, neboť vedou k odlišným výsledkům.

Mokrý na mokrý

Technika mokrý na mokrý spočívá v nanášení mokré barvy na mokrý podklad, čímž vznikají jemné, rozptýlené okraje nebo dochází k rozpíjení barev. Tato metoda je skvělá, pokud začínáte od světlého odstínu a postupujete k tmavému, tedy pokud na světlejší plochu přidáváte tmavší pigment. Vzniká tak jemné mísení (viz levý obrázek) a plynulý přechod mezi barvami.

Mokrý na suchý

Technika mokrý na suchý spočívá v nanášení mokré barvy na suchý podklad. Buď tedy malujete přímo na suchý papír, nebo také můžete mokrou barvu vrstvit na malbu, která již zaschla. Tuto metodu použijete v případě, že chcete dát malovanému objektu ostré, čisté okraje, nebo pokud chcete pomocí jednotlivých vrstev přidat hloubku a prostorovost.